

Posudek diplomní práce Jany Brotánkové: „Srovnání vztahu duše a těla v Platónově a Aristotelově filosofii“

Diplomová práce Jany Brotánkové „Srovnání vztahu duše a těla v Platónově a Aristotelově filosofii“ je věnována často zpracovávanému tématu, zdálo by se proto, že je to téma snadné. Opak je pravdou, protože je třeba zvládnout značný rozsah relevantní literatury, postihnout hlavní směry interpretací a nakonec se pokusit o vlastní přístup, popřípadě o vlastní, byť i jen drobný přínos ke zkoumanému tématu. Všechny tyto požadavky předložená práce splňuje.

Při vypracování práce se autorka poctivě snaží využívat jak pramennou, tak sekundární literaturu. Odborné práce, o něž se opírá, volí nejenom proto, aby naplnila kritérium kvantity, ale i podle pro tento typ práce důležitého kritéria – aby postihovala rozmanité přístupy těchto autorů ke zkoumané problematice. Dostávají se tak ke slovu myslitelé fenomenologicky, pozitivisticky i theologicky orientovaní. Pozitivem práce je i to, že autorka dokáže tyto rozdílné přístupy zhodnotit, nepodléhá začátečnické chybě eklektického zacházení ze sekundární literaturou. Z pramenů pracuje zejména s Faidrem, Faidónem, Ústavou a Timaiem pro Platóna a s Metafyzikou, O duši, Malými přírodovědnými pojednáními a Etikou Nikomachovou pro Aristotela. Výběr pramenů považují za vhodný. Sekundární literatura je, jak už jsem se výše zmínila, z různých filosofických směrů svých autorů. K nejdůležitějším patří interpretace fenomenologické presentované především Patočkou a Heideggerem a anglosasky pozitivistické. Druhý výběr je dán dlouhým studijním pobytem autorky v Anglii a z toho vyplývající schopnost stavět na anglicky psané literatuře.

Vlastní výklad je veden myšlenkou, že v běžném povědomí nebyl zakotven pohled na duši jako jednoznačně nesmrtelnou, zatímco v orfismu byla tato nesmrtelnost základní pravdou. Proto autorka nejprve sleduje vývoj Platónova pohledu na nesmrtelnost duše a styčné body mezi tradičním orfismem a Platónovou filosofii. Tím se jí otevře pohled na vztah duše a těla u Platóna jako vztah nesmrtelného a smrtelného. Z něj potom vyplývají i axiologicko – etické konotace. Prvním podnětem je vyvolán také autorčin pokus vysvětlit roli smyslovosti v platonovské představě o duši. Jde o problém značně obtížný a diplomantka se zde pokouší vyrovnat se kriticky i s některými přílišnými zjednodušeními u autorů sekundární literatury, z níž čerpá, především u F. Solsmena. Jde ale o problém natolik nejednoznačný, že se nedá na ploše diplomní práce ani zpracovat, natož nějak jednoznačně vyřešit. Bylo by vhodné, aby o tom diplomantka při obhajobě promluvila.

V Aristotelovi věnovaná část práce vychází z myšlenky „duše je první skutečností těla“, která odkazuje jako na ústřední na interpretaci J. Patočky. Jádrem se tak stává metafyzická problematika a obtížnost výkladu se oproti Platónovu stupňuje. Za přínosnou v této části práce pokládám především snahu o výklad Aristotelových analogií týkajících se duše a o uchopení základních tezí Aristotelovy Metafyziky.

Rozdílnost klíčových přístupů k oběma autorům se promítá do složitosti při jejich vzájemném srovnání v části třetí. Zde nad metafyzickým výkladem převažuje výklad faktografický, pro nějž byl základem přístup autorky k Platónovi. I přes tento nedostatek je možné práci hodnotit kladně a vzhledem k poctivé snaze autorky zvládnout velmi složitý metafyzický problém klasifikovat ji stupněm „výborně“.

Praha 10.9.2009

PhDr. Miloslava Blažková, CSc.

